

Κεφάλαιο 5 : Η επικοινωνία στη δικτυακή μάθηση

- 5.1. Ο ρόλος του καθηγητή στην δικτυακή επικοινωνιακή διαμεσολαβημένη μάθηση μέσω υπολογιστή**
- 5.2. Ο σχεδιασμός της επικοινωνίας**
 - 5.2.1. Ο σχεδιασμός των μαθησιακών δραστηριοτήτων**
 - 5.2.2. Η ένταξη στη δικτυακή τάξη**
 - 5.2.3. Ο σχηματισμός των ομάδων**
 - 5.2.4. Η οργάνωση των συνδιασκέψεων**
 - 5.2.5. Οι κανόνες συμμετοχής**
- 5.3. Η παρακολούθηση της επικοινωνίας**
 - 5.3.1. Θέσπιση κανόνων επικοινωνίας**
 - 5.3.2. Ενθάρρυνση της συμμετοχής στην επικοινωνία**
 - 5.3.3. Επίβλεψη της επικοινωνίας**
 - 5.3.4. Προώθηση της μετα-επικοινωνίας**
- 5.4. Η αξιολόγηση της μάθησης μέσω της διαμεσολαβημένης δικτυακής επικοινωνίας**

5.1. Ο ρόλος του καθηγητή στην δικτυακή επικοινωνιακή μάθηση

Τα μαθησιακά δίκτυα (Learning networks) προσφέρουν στους μαθητές αλλά και στους καθηγητές μοναδικές ευκαιρίες και προκλήσεις. Η δικτυακή μάθηση ενθαρρύνει την υψηλή αλληλεπίδραση και την ανταλλαγή και διαπραγμάτευση της γνώσης των ατόμων που συμμετέχουν, κάτι ιδιαίτερα σημαντικό στη διαδικασία της μάθησης. Τα μαθησιακά δίκτυα δίνουν την ευκαιρία για μια πλούσια ανταλλαγή πληροφοριών και ιδεών στην οποία όλοι οι μαθητές μπορούν να συμμετάσχουν ενεργά, μαθαίνοντας ο ένας από τον άλλο όπως και από τον καθηγητή. Το γεγονός ότι τα μέλη θα δουν τι συνεισφέρουν τους δίνει ένα ισχυρό κίνητρο. Επίσης οι μαθητές έχουν αρκετό χρόνο στη διάθεσή τους για να εργαστούν, με αποτέλεσμα το παραγόμενο υλικό να είναι πολύ καλύτερο, από αντίστοιχες προσπάθειες που συμβαίνουν στον περιορισμένο χρόνο διδασκαλίας που διατίθεται στους μαθητές που συμμετέχουν σε μια ζωντανή τάξη.

Αντίθετα αν ο καθηγητής δεν χειριστεί σωστά τις μαθησιακές δικτυακές δραστηριότητες μπορεί μία σύσκεψη εύκολα να μετατραπεί σε μονόλογο του καθηγητή με ελάχιστη ανταπόκριση ή η σύσκεψη να γίνει ένα σύνολο από ασύνδετες πληροφορίες που φέρουν σύγχυση και έλλειψη ενδιαφέροντος.

Η προσομοίωση μιας σχολικής τάξης ή/και ενός σχολείου πρέπει να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε ο μαθητής να μπορεί να αντιληφθεί το νέο εικονικό περιβάλλον, να περιηγηθεί σε αυτό και να αισθάνεται άνετα και οικεία. Ο καθηγητής πρέπει να μεταφέρει κάθε μορφή διαφορετικής επικοινωνίας σε ξεχωριστό χώρο, όπως:

- Εικονική αίθουσα σεμιναρίων
- Εικονικός χώρος συζητήσεων μικρών ομάδων
- Χώρος εικονικού καφέ
- Χώρος αλληλοβοήθειας

Αυτό το κεφάλαιο διερευνά τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για σωστή αξιοποίηση της επικοινωνίας μέσω διαμεσολάβησης του υπολογιστή (CMC) και να αναπτύξουν μια πλούσια και ευχάριστη πνευματική και κοινωνική εμπειρία για όλους τους συμμετέχοντες. Οι τεχνικές της δικτυακής διδασκαλίας (Online

Teaching) είναι ανεξάρτητες από το σχεδιασμό μαθήματος (Course design), το επίπεδο και τον τύπο εκπαίδευσης.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της επικοινωνίας σε ένα δικτυακό μαθησιακό περιβάλλον είναι τα ακόλουθα:

- επικοινωνία πολλών προς πολλούς (many-to-many)
- ανεξαρτησία χώρου (anyplace)
- ανεξαρτησία χρόνου (anytime)
- μάθηση βασισμένη σε μελέτη αρχείων (text-based) πχ. αρχεία κειμένου και πολυμέσα και σε χρήση υπολογιστικών ειδικά σχεδιασμένων εργαλείων
- επικοινωνία μέσω ανταλλαγής κυρίως γραπτών μηνυμάτων μέσω υπολογιστή (computer-mediated communication)

Η μαθησιακή επικοινωνία μέσω της διαμεσολάβησης του υπολογιστή μπορεί να χωριστεί σε τρεις φάσεις :

- Σχεδιασμός
- Παρακολούθηση
- Αξιολόγηση

Από τη στιγμή που το course έχει σχεδιαστεί, η δομή και οι διαδικασίες έχουν εγκατασταθεί και οι μαθητές έχουν αρχίσει να ασχολούνται με συζητήσεις και projects, ο ρόλος του καθηγητή είναι να παρατηρεί, να παρακολουθεί, να διευκολύνει και να παράγει πληροφορία. Παρακολουθώντας εμπλέκεται σε προβληματικές καταστάσεις δίνοντας λύσεις και ενθαρρύνοντας τους μαθητές.

Η Δικτυακή συνεργατική μάθηση δίνει την ευκαιρία να δει ο καθηγητής τι έχουν μάθει οι μαθητές και πως αντιλαμβάνονται και εφαρμόζουν τις μαθησιακές έννοιες. Ενώ σε παραδοσιακές τάξεις η ευκαιρία έκφρασης είναι μικρή, σε δικτυακές ομαδικές δραστηριότητες οι μαθητές πρέπει να συμμετέχουν και να λένε τις απόψεις τους για να είναι παρόντες.

Οι καθηγητές χρειάζεται να παρακολουθούν τις εργασίες και δραστηριότητες και να συγχρονίζουν την αλληλεπίδραση περιοδικά εφόσον έχουν δώσει σαφείς

οδηγίες και επιδιωκόμενους στόχους για την συνεργατική μάθηση. Π.χ. ένα group να ξεκινάει μια μαθησιακή δραστηριότητα μαζί, πρέπει να ξέρει την ημερομηνία λήξης και πρέπει να μετακινείται από κοινού σε ένα καινούργιο θέμα. Ένας μηχανισμός για να πραγματοποιηθεί αυτό είναι να ανοίγεται και να κλείνεται μια διαφορετική σύσκεψη για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα του course.

Το κλειδί της διαδικτυακής διδασκαλίας είναι ο καθηγητής να διευκολύνει τη συνεργατική μάθηση και όχι να παραδίδει με ένα τυποποιημένο, παραδοσιακό και μονόδρομο τρόπο. Ενδεικτικά ο καθηγητής θα πρέπει να :

- μην κάνει διαλέξεις
- είναι σαφής στις προσδοκίες του από τους συμμετέχοντες
- είναι εύκαμπτος και υπομονετικός
- είναι υπεύθυνος
- μην υπερφορτώνει τους μαθητές
- παρακολουθεί και να παρακινεί τους μαθητές για συμμετοχή
- δημιουργεί μικρές ομάδες και να τους αναθέτει μαθησιακές δραστηριότητες
- διευκολύνει τις διαδικασίες
- γράφει σχόλια για τη διδασκαλία κάθε εβδομάδα
- οργανώνει την αλληλεπίδραση
- θέτει κανόνες και πρότυπα
- επαληθεύει την λειτουργικότητα των κανόνων συμμετοχής και να ελέγχει την τήρησή τους
- προτείνει σαφείς διαδικασίες για αξιολόγηση και βαθμολόγηση
- αναθέτει σε ομάδες να παίζουν το ρόλο του καθηγητή
- κάνει έγκαιρη διάγνωση δυσλειτουργιών στην επικοινωνία και να αντιδρά άμεσα πχ να κλείνει συνδιασκέψεις που δεν είναι παραγωγικές ή έχουν πάρει λάθος δρόμο
- είναι ευέλικτος στην υλοποίηση του αρχικού αναλυτικού προγράμματος και να παίρνει άμεσες αποφάσεις τροποποίησης όπου αυτό απαιτείται

Ο καθηγητής επιπλέον, έχει καθήκον να σχεδιάσει, να παρακολουθήσει και να αξιολογήσει τη μάθηση που πραγματοποιείται μέσω της δικτυακής επικοινωνίας.

Στον πίνακα 3 παρουσιάζονται τα βασικότερα σημεία στα οποία αναλύονται οι τρεις αυτές φάσεις και στη συνέχεια ακολουθεί αναλυτικότερη περιγραφή.

Σχεδιασμός	• Των μαθησιακών δραστηριοτήτων • Η ένταξη στη δικτυακή τάξη • Ο σχηματισμός των ομάδων • Η οργάνωση των συνδιασκέψεων • Θέσπιση κανόνων συμμετοχής
Παρακολούθηση	• Θέσπιση κανόνων επικοινωνίας • Ενθάρρυνση της συμμετοχής στην επικοινωνία • Επίβλεψη της επικοινωνίας • Προώθηση της μετα-επικοινωνίας
Αξιολόγηση	• Θέσπιση κριτηρίων αξιολόγησης της μάθησης μέσω CMC

Πίνακας 3. Ο ρόλος του καθηγητή στο σχεδιασμό την παρακολούθηση και αξιολόγηση της δικτυακής επικοινωνίας

5.2.Ο σχεδιασμός της επικοινωνίας

5.2.1. Ο σχεδιασμός των μαθησιακών δραστηριοτήτων

Ο σχεδιασμός μαθησιακών δραστηριοτήτων πρέπει να λαμβάνει υπ όψη του τις σύγχρονες θεωρήσεις για τη γνώση και τη μάθηση. Σύμφωνα με αυτές τις προσεγγίσεις οι μαθησιακές δραστηριότητες πρέπει να :

- είναι **τύπου project**
- σχεδιάζονται σε ένα διαθεματικό πλαίσιο εννοιών
- είναι ολιστικού τύπου δηλ. να αφορούν μια ομάδα σχετικών εννοιών του αντικειμένου μάθησης
- έχουν σχέση με την καθημερινή ζωή και τα ενδιαφέροντα του μαθητή ώστε να του δημιουργούν εσωτερικό κίνητρο ενασχόλησης με αυτές
- επιδέχονται πολλαπλές επιλύσεις
- επιδέχονται επιλύσεις σε πολλαπλά αναπαραστασιακά συστήματα και με χρήση διαφορετικών εργαλείων
- έχουν διερευνητικό χαρακτήρα για τους μαθητές
- απαιτούν συνεργασία από τα μέλη μιας ομάδας

- μπορούν να χωριστούν σε τμήματα τα οποία να φέρει σε πέρας κάθε μέλος της ομάδας
- μην είναι πολύ απλές
- διεκπεραιώνονται σε ορισμένες φάσεις και σε συγκεκριμένες προθεσμίες. Συνήθεις φάσεις θεωρητική αναζήτηση, συλλογή δεδομένων πεδίου, ανάλυση και ερμηνεία δεδομένων με βάση το θεωρητικό πλαίσιο, συζήτηση αποτελεσμάτων, συμπεράσματα. Σε όλες τις φάσεις είναι καλό να γίνεται παρουσίαση της δουλειάς των μελών της ομάδας για κάθε φάση. Ενδεικτικός χρόνος εργασίας για κάθε φάση 2 εβδομάδες.

Δραστηριότητες που ελέγχουν την κατανόηση ειδικών εννοιών μπορούν να σχεδιάζονται και να δίνονται παράλληλα με τις δραστηριότητες ολιστικού τύπου. Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να διορθώνονται αυτόματα από το σύστημα και να βοηθούν το μαθητή να αυτοαξιολογείται για την κατανόηση ειδικών εννοιών ή/και την απόκτηση ειδικών δεξιοτήτων. Και σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να ορίζονται προθεσμίες οι οποίες θα πρέπει να τηρούνται από τους μαθητές.

5.2.2. Η ένταξη στη δικτυακή τάξη

Στην αρχή μιας δικτυακής μαθησιακής δραστηριότητας οι μαθητές μπορεί να αισθάνονται μπερδεμένοι και φοβισμένοι για το κρύο περιβάλλον ανθρώπινης επικοινωνίας που δημιουργεί το δικτυακό περιβάλλον και ανήσυχοι όσον αφορά στην ικανότητα τους για πλοήγηση στο σύστημα.

Ο καθηγητής πρέπει να δημιουργήσει ένα ζεστό περιβάλλον υποδοχής, που θα παρασύρει τους μαθητές να αρχίσουν να συμμετέχουν άμεσα και να τους καθησυχάσει δίνοντας σαφείς οδηγίες και υποστηρικτικές δομές. Πρώτα βασικά βήματα είναι :

- 1^ο e-mail. Η αποστολή ενός προσωπικού μηνύματος καλωσορίζοντας το μαθητή στην Online τάξη και συγχαίροντάς τον για την επιτυχή προσπέλαση στο σύστημα. Με την απαίτηση για απάντηση ενθαρρύνεται η αλληλεπίδραση και δίνεται η ευκαιρία για μάθηση βασικών δεξιοτήτων ηλεκτρονικής επικοινωνίας

όπως το e-mail και ελέγχει τον αριθμό και την ταυτότητα των ατόμων που έχουν κάνει πρόσβαση.

- 2^ο e-mail. Ένα επόμενο μήνυμα μπορεί να περιγράφει εν συντομία την αρχική σύσκεψη και τους επιδιωκόμενους στόχους με σαφήνεια. Η σύσκεψη μπορεί να αρχίσει με ένα αρχικό σχόλιο για το θέμα της, την agenda και την αναμενόμενη μαθητική συμμετοχή (συχνότητα, τύπο σχολίων κλπ).
- 3^ο e-mail. Ανακοινώνεται η δραστηριότητα της εβδομάδας και επίσης περιλαμβάνεται μια πρόσκληση για παρουσίαση των μαθητών και τις αναμενόμενες προσδοκίες τους.
- 4^ο e-mail. Με αυτό το μήνυμα μπορεί να γίνεται συζήτηση και ανακεφαλαίωση σημαντικών σημείων από ύλη που έχει ανατεθεί ή από videotapes και να ζητείται απάντηση σε μια ανεξάρτητη ερώτηση.

Ένας άλλος σχεδιασμός μπορεί να είναι η αρχή του course να γίνει με ένα Debate. Ένας αξιόλογος τύπος ερώτησης που μπορεί να τεθεί στην αρχή του course ή και αργότερα, είναι η αναφορά παραδειγμάτων από την καθημερινή ζωή για τις θεωρίες και τις έννοιες που καλύφθηκαν. Σε όλες τις περιπτώσεις οι μαθητές θα ενθαρρύνονται να απαντούν ο ένας στον άλλο και στις ερωτήσεις και τα σχόλια του καθηγητή.

5.2.3. Ο σχηματισμός των ομάδων

Ο σχεδιασμός της ομαδικής εργασίας αφορά στη διαμόρφωση των ομάδων και στην κατανομή ρόλων μεταξύ των συμμετεχόντων. Το μέγεθος και η σύνθεση των Online groups ποικίλουν για διάφορες δραστηριότητες. Οι ομάδες μπορεί να εργάζονται μαζί για διαφορετικές περιόδους ή να συνεργάζονται δικτυακά σε τοπικό ή ευρύτερο επίπεδο. Η δημιουργία των ομάδων μπορεί να γίνει: α) Από τον καθηγητή β) Από τους μαθητές και γ) με τους δύο τρόπους. Στην περίπτωση που οι μαθητές επιλέγουν την ομάδα τους, αυτό μπορεί να γίνει:

- *Αυθόρμητα.* Στην περίπτωση αυτή τα email και τα conferencing systems δεν παρέχουν τα κατάλληλα εργαλεία για την διευκόλυνση του σχηματισμού των

ομάδων και η ασύγχρονη φύση των μέσων δημιουργεί προβλήματα τα οποία επιτείνονται εάν υπάρχουν deadlines.

- *Μέσα σε προθεσμίες.* Να προσκληθούν οι μαθητές να σχηματίσουν ομάδες 1-2 εβδομάδες πριν την αρχή των δραστηριοτήτων, εφόσον έχει οριστεί ο αριθμός των μαθητών. Σε αυτή την περίπτωση οι μαθητές έχουν το χρόνο να σχηματίσουν τις ομάδες τους και να ενημερώσουν το καθηγητή, ο οποίος θα ομαδοποιήσει όσους δεν μπόρεσαν να το κάνουν. Αν το μέγεθος της τάξης είναι μεγάλο μπορούν να χρησιμοποιηθούν υπο-ομάδες ή mailing lists. Κρίνεται ωφέλιμο να υπάρχει ένας χώρος για γενικές αναγγελίες και ξεχωριστοί χώροι για συζητήσεις και αναθέσεις εργασιών.

Από τη στιγμή που σχηματίζονται οι ομάδες ο καθηγητής μπορεί να αναθέσει ρόλους και ευθυνότητες. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να προετοιμαστούν καλύτερα και να ξοδέψουν το χρόνο τους πιο παραγωγικά. Τέτοιοι ρόλοι μπορεί να είναι:

- Ο ρόλος του συντονιστή, που θα καθοδηγεί την ολοκλήρωση της εργασίας και θα εγγυάται ότι η εργασία προχωρά ομαλά και έγκαιρα.
- Ο ρόλος του Editor, του οποίου η ευθύνη θα είναι να λαμβάνει τα διάφορα τμήματα της online work από τα μέλη της ομάδας, να τα επεξεργάζεται και να στέλνει τα αποτελέσματα σε ένα συγκεκριμένο χώρο.
- Ο ρόλος του αξιολογητή της μαθησιακής δραστηριότητας της ομάδας.
- Ο ρόλος του επιβλέποντα της συμμετοχής όλων των μελών της ομάδας και της αντιμετώπισης πιθανής απώλειας μέλους της.

Ο επιπλέον φόρτος αυτών των ρόλων πρέπει να αναγνωριστεί, γι αυτό οι διάφοροι ρόλοι θα πρέπει να εναλλάσσονται μεταξύ των μελών της ομάδας.

5.2.4. Η οργάνωση των συνδιασκέψεων

Η δημιουργία οργανωμένου περιβάλλοντος για online εκπαιδευτικές δραστηριότητες προϋποθέτει τον σχεδιασμό της δομής των συσκέψεων ανά τύπο εργασίας, μέγεθος ομάδας, διάρκεια εργασίας και προγραμματισμό της εργασίας.

- Ως προς τον τύπο της εργασίας συσκέψεις χρειάζονται για αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων που συμμετέχουν σε διαφορετικές δραστηριότητες και για ανεπίσημες συζητήσεις.
- Ως προς το μέγεθος της ομάδας μερικές εργασίες απαιτούν την αντιμετώπισή τους από όλους, ενώ άλλες από ζευγάρια ή μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα χρειάζεται τον δικό της χώρο εργασίας, στον οποίο θα έχουν πρόσβαση μόνο τα μέλη και ο καθηγητής.
- Ως προς τη χρονική διάρκεια αυτή εξαρτάται από το χρονικό όριο που η μαθησιακή δραστηριότητα βρίσκεται σε εξέλιξη. Π.χ. μια μικρή ομάδα χρειάζεται 3-4 εβδομάδες για την σύνταξη μιας έκθεσης, ενώ άλλες εργασίες απαιτούν μία εβδομάδα για κάθε θέμα. Η επίσκεψη στο cafe, στη βιβλιοθήκη ή η χρήση της βοήθειας είναι εφικτή για όλη τη διάρκεια της online εκπαίδευσης.

Ο προγραμματισμός των εργασιών και των χώρων σύσκεψης είναι βασικός για την εκπαιδευτική διαδικασία. Κάθε είδος εργασίας απαιτεί και τον αντίστοιχο χρόνο. Η online επικοινωνία μπορεί να γίνεται 24 ώρες το εικοσιτετράωρο, επτά ημέρες την εβδομάδα, ανεξαρτήτως χώρου. Η ασύγχρονη επικοινωνία και η ανεξαρτησία του χώρου δημιουργούν προβλήματα συντονισμού. Μερικοί μαθητές μπορεί να «κρυφτούν» πίσω από άλλους ή να χαθούν για κάποιο διάστημα.

Ο καθηγητής, χρησιμοποιώντας τη σύγχρονη επικοινωνία, πρέπει να έχει τη δυνατότητα να κάνει μία ηλεκτρονική σύσκεψη να φαίνεται και να λειτουργεί ως μία τάξη. Μαθητές που δεν έχουν ποτέ συναντηθεί πρέπει να μπορούν να λειτουργήσουν ως ομάδα χρησιμοποιώντας μόνο μηνύματα μέσω υπολογιστή. Να υπάρχει επίσης η δυνατότητα εργασίας σε ομάδες.

5.2.5. Θέσπιση κανόνων συμμετοχής

Η κύρια προσέγγιση για ενθάρρυνση προοδευτικής αλληλεπίδρασης είναι να τεθούν χρονικά περιθώρια κατά πόσο μία σύσκεψη ή Online δραστηριότητα είναι ανοικτή και διαθέσιμη στους μαθητές. Π.χ. το πρώτο μισό της εβδομάδος διατίθεται για διάβασμα και συζήτηση ερωτήσεων και το δεύτερο μισό για online quiz.

Άλλη τεχνική είναι τα συνεργατικά projects, τα οποία αναγκάζουν τους μαθητές να δουλεύουν μαζί για την ολοκλήρωσή τους.

Electronic housekeeping περιλαμβάνει κινούμενα ή διαγραμμαμένα αντικείμενα που δεν ανήκουν σε συγκεκριμένη συνδιάσκεψη και οργανώνοντας τη χρήση λέξεων κλειδιών και σαφών αναφορών ανάμεσα στα αντικείμενα για να φαίνεται η σχέση τους.

5.3. Η παρακολούθηση της επικοινωνίας

5.3.1. Θέσπιση κανόνων επικοινωνίας

Αποφυγή της κριτικής. Οι περισσότεροι καθηγητές ενθαρρύνουν τη συζήτηση και την κριτική σκέψη, αλλά οι μαθητές μπορεί να αισθάνονται απομονωμένοι αν η οποιαδήποτε συνεισφορά τους μπορεί να υποστεί κριτική.

Αποφυγή ενοχλητικών σχολίων και ύφους. Άλλη περίπτωση συναισθηματικής αντίδρασης είναι αστεία ή ειρωνείες, που δεν έγινε αντιληπτή η χιουμοριστική τους πλευρά επειδή είναι αδύνατη η έκφραση του προσώπου και ο τόνος της φωνής. Οι μαθητές μπορεί να εκνευριστούν και να απαντήσουν με καυστική αντεπίθεση.

Γενικώς κοινωνικο-συναισθηματικά ξεσπάσματα μπορούν να αποτραπούν ή να χειριστούν κατάλληλα, κάνοντας ξεκάθαρους τους κανόνες συμπεριφοράς και διαπλάθοντας μια πρότυπη και ευγενική συμπεριφορά. Μερικά συστήματα έχουν τυποποιήσει τέτοιους κανόνες παραδεκτής online συμπεριφοράς και οι συμμετέχοντες μπορεί να χάσουν το δικαίωμα πρόσβασης αν παραβιάζουν αυτούς τους κανόνες.

5.3.2. Η ενθάρρυνση της συμμετοχής στην επικοινωνία

Ένα αργό ή φτωχό ξεκίνημα μπορεί να επιδράσει αρνητικά στην πρόοδο των μαθητών ενός course. Ο Συντονιστής θα εγγυηθεί ότι όλοι οι μαθητές έχουν μπει στη σύσκεψη και την παρακολουθούν μία ή δύο φορές την εβδομάδα. Συνήθως τα συστήματα συνδιάσκεψης είναι εφοδιασμένα με υπηρεσίες παρακολούθησης της επικοινωνιακής στάσης του κάθε ατόμου. Μαθητής που έμεινε πίσω ή δεν έχει συνεισφορά για μεγάλο διάστημα πρέπει να ειδοποιηθεί με προσωπικό μήνυμα για την ενθάρρυνση της συμμετοχής του.

Τεχνικές που έχουν χαρακτηριστεί χρήσιμες για ενεργή συμμετοχή είναι:

- Δημιουργία φυσικής, ζεστής και υποστηρικτικής, ψυχολογικής ατμόσφαιρας
- Δημιουργία κλίματος αποδοχής και καλής υποδοχής των μαθητών
- Ξεκάθαρες προσδοκίες συμμετοχής από τους μαθητές
- Όχι διαλέξεις
- Δημιουργία στάσεων υπευθυνότητας των μαθητών
- Ενθάρρυνση των μαθητών για να σχολιάζουν και να απαντούν στις απόψεις των συμμαθητών τους
- Θετική ανατροφοδότηση της συνεισφοράς μαθητών σε συζητήσεις και αρνητική ανατροφοδότηση στη σιωπή
- Το κλείσιμο μιας συνδιάσκεψης για ένα θέμα πρέπει να γίνεται με συνόψιση από τον καθηγητή
- Ενθάρρυνση και παρότρυνση για μετα-επικοινωνία
- Χρήση τηλεφώνου, fax, η e-mail για τη διαπίστωση της ομαλής διεκπαιρέωσης των μαθησιακών δραστηριοτήτων

5.3.3. Η επίβλεψη της επικοινωνίας

Όταν έχουν γίνει πολλά σχόλια για κάποιο θέμα ο καθηγητής πρέπει να κάνει μία περίληψη και να προχωρήσει στο επόμενο θέμα. Αναγνωρίζει σημεία συμφωνίας και διαφωνίας προχωρώντας σε μία ενοποιημένη άποψη και δίνοντας στο group μία αίσθηση τακτοποίησης και βοηθώντας το να αντιληφθεί το επόμενο θέμα. Weaving μπορεί να γίνει από τον καθηγητή, ένα μαθητή συντονιστή ή κάθε μαθητής να συνθέσει τις γνώσεις του για το θέμα.

Όταν μία συζήτηση πάει αργά ή το ενδιαφέρον έχει μετατεθεί σε άλλο θέμα κρίνεται σκόπιμο ο συντονιστής να κλείσει τη σύσκεψη ευχαριστώντας τα μέλη για τη συμμετοχή τους. Επειδή η μνήμη του Η/Υ είναι ένας περιορισμένος πόρος, κλειστές συσκέψεις συνήθως καθαρίζονται σε τρία στάδια:

Οι συμμετέχοντες ενημερώνονται ότι η σύσκεψη πρόκειται να κλείσει για να υποβάλλουν τυχόν εκκρεμότητες.

Ο συντονιστής αναγγέλλει την διατήρηση της κλεισμένης σύσκεψης για διάστημα 1-2 εβδομάδων ώστε τα μέλη να κατεβάσουν και να σώσουν οτιδήποτε θέλουν.

Ο συντονιστής μετά το κατάλληλο διάστημα διαγράφει τη σύσκεψη από το σύστημα.

5.3.4. Η προώθηση της μετα-επικοινωνίας

Οι συντονιστές συνδιασκέψεων παίζουν σημαντικό ρόλο καθώς εγκαινιάζουν και ενθαρρύνουν μετα-επικοινωνία. Αυτή περιλαμβάνει:

- ερμηνείες για τα όσα συζητήθηκαν ή/και παρουσιάστηκαν,
- υποθέσεις για πιθανά κίνητρα,
- προβλέψεις για μελλοντικές περιπτώσεις,
- έλεγχο αρχικών υποθέσεων,
- υποθέσεις για πιθανές μελλοντικές χρήσης,
- κέρδη που αποκομίστηκαν από την ομάδα ή/και την κοινότητα των μαθητών,
- αξίες που υπονοήθηκαν ή/και κατασκευάστηκαν,
- μεταφορά της γνώσης σε άλλα πλαίσια συμφραζομένων,
- προτεινόμενες τροποποιήσεις, βελτιώσεις, κα.

5.3. Η αξιολόγηση της μάθησης μέσω CMC

Δομές με κίνητρο θα πρέπει να συνδέονται με προσδοκίες ή κανόνες που τίθενται από τον καθηγητή για το σύνολο ή μέρος των συμμετεχόντων. Μερικοί μαθητές συμμετέχουν ενεργά για εσωτερική τους απόλαυση. Αλλά οι περισσότεροι συμμετέχουν με κριτήριο την απάντηση στο ερώτημα «Αυτό μετράει;» ή «Αυτό θα βαθμολογηθεί;». Τύποι βαθμολόγησης φαίνονται το ύστατο θέμα του τι είναι σημαντικό σε ένα course. Π.χ. αν ο καθηγητής παρουσιάζει μια δραστηριότητα χωρίς ιδιαίτερη σημασία, η οποία δεν βαθμολογείται, οι μαθητές θα τη δουν ασήμαντη.

Δείγματα συμμετοχής μπορεί να θεωρηθούν α) η συχνότητα sign-on, β) ο αριθμός και γ) το μέγεθος των συνεισφορών και deadlines. Επειδή group learning στηρίζεται σε ενεργητική συμμετοχή και αλληλεπίδραση, μπορούν να τεθούν κανόνες για ελάχιστο αριθμό και μέγεθος συνεισφορών, οι οποίοι εξαρτώνται από τη φύση της δραστηριότητας, την τάξη και τη συχνότητα πρόσβασης. Μεγαλύτερη συχνότητα συμμετοχής μπορεί να ποικίλει με το σχεδιασμό του course και το σχεδιασμό ενός μεμονωμένου τμήματος του μαθήματος. Π.χ. εντατικές ομαδικές αναθέσεις εργασιών

ή debates μπορεί να απαιτούν καθημερινή συμμετοχή, ενώ για tutorials μια φορά την εβδομάδα είναι αρκετή για να παρακολουθείται η πρόοδος.

Η δικτυακή συμμετοχή μπορεί να αναγνωριστεί και να βαθμολογηθεί από τον καθηγητή σαν ένα μέρος της συνολικής βαθμολογίας. Αυτό μπορεί να γίνει με ένα βαθμό που δίνεται κάθε εβδομάδα. Οι μαθητές να ξεκινούν με ένα βαθμό συμμετοχής 100 και να αφαιρούνται βαθμοί κάθε εβδομάδα που η προσπάθειά τους υπολείπεται κάποιων standards. Η ύπαρξη deadlines, τα οποία θα τηρούνται, βοηθά τους μαθητές στον προϋπολογισμό του χρόνου τους.

Η βαθμολόγηση της ποιότητας της δικτυακής εργασίας μπορεί να γίνει από τον ίδιο το καθηγητή ή από τους συμμαθητές. Σε περιπτώσεις βαθμολόγησης ομάδας το δίλημμα είναι αν όλα τα μέλη θα πάρουν τον ίδιο βαθμό ή θα βαθμολογηθεί κάθε μέλος ανάλογα με την ποσότητα και ποιότητα της συνεισφοράς του;

Για να μετρηθεί ακριβώς η συνεισφορά του κάθε μέλους:

- Ο καθηγητής ορίζει ένα παρατηρητή στις working conferences της ομάδας. Έτσι το επίπεδο και η ποιότητα της προσπάθειας κάθε μέλους είναι παρατηρήσιμα.
- Οι μαθητές μπορούν να εκλέξουν ένα leader και να καθορίσει μερικώς τους βαθμούς που συγκέντρωσε η ομάδα.

Η βαθμολόγηση των εξετάσεων απαιτεί προσεκτικό χειρισμό ώστε να γίνει κάτω από παρόμοιες συνθήκες με αυτές μιας συμβατικής τάξης. Μία πρακτική είναι οι μαθητές να υποδείξουν άτομα με προσόντα, τα οποία θα εποπτεύουν τις εξετάσεις τους. Τα θέματα στέλνονται στα άτομα αυτά με οδηγίες για το μέγιστο επιτρεπόμενο χρόνο, τη περίοδο των εξετάσεων και ειδικές παρατηρήσεις (χρήση calculator ή σημειώσεων κλπ). Με το τέλος των εξετάσεων το υπεύθυνο άτομο υπογράφει την εξέταση, τη βάζει σε ένα φάκελο και την αποστέλλει στο καθηγητή. Ο συνδυασμός αυτής της μεθόδου με τη χρήση ερωτήσεων ανάπτυξης που αποτρέπουν την αντιγραφή αποτελούν μια καλή λύση.